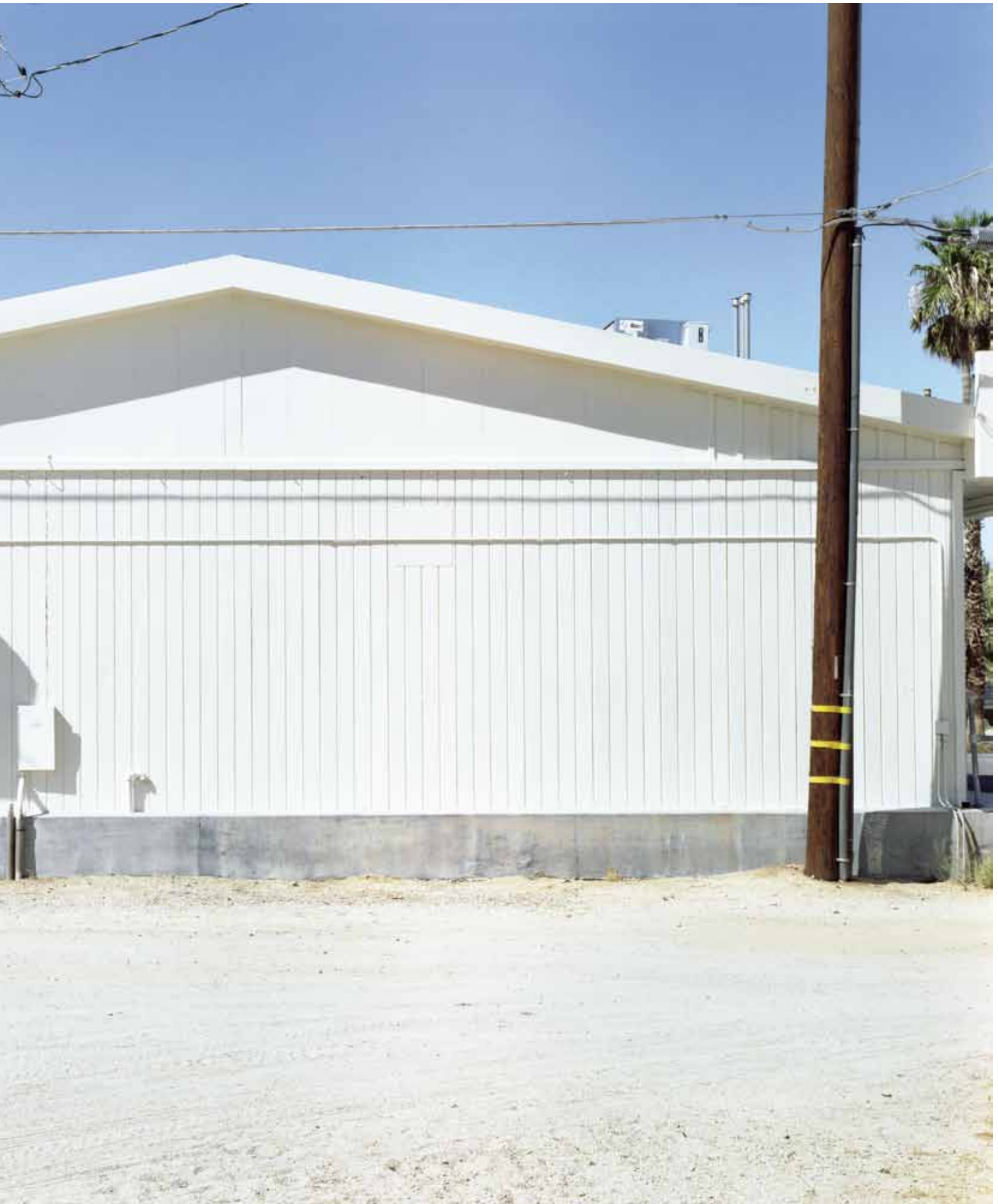

Marie José Jongerijs

Ze deed een masterclass bij Rineke Dijkstra en liep stage bij Dana Lixenberg. Ze fotografeerde een uitgebreid portfolio met interessante mensen bij elkaar, van David Byrne tot Dennis Hopper. Tot ze werd gegrepen door het Amerikaanse landschap en de gemaaktheid daarvan. Nu schaaft Marie José Jongerijs zich onder de New Topographics en toont ons het maakbare landschap.

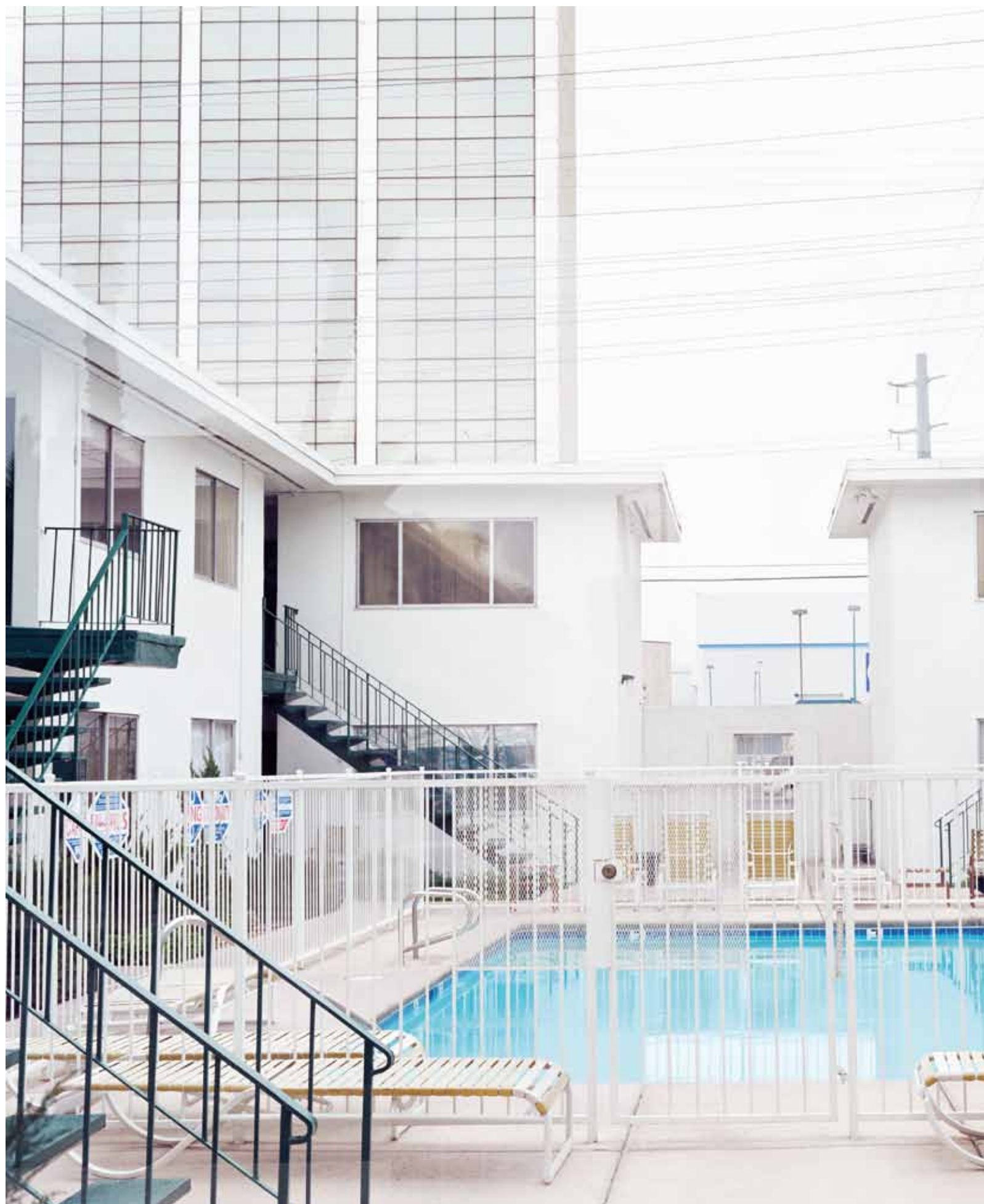

BOEK
Lunar Landscapes
Marie José Jongerius
128 pagina's
€ 49,50
ISBN: 978 94 6208 026 3
www.edgesoftheexperiment.org

“Met een vader die fotografeerde en een donkere kamer in huis kreeg de fotografie mij al vroeg te pakken. Vanaf mijn vijftiende fotografeerde ik mijn vriendinnen. Tijdens mijn eerste foto-opleiding in Rome leerde ik de technische kanten van het vak. Terug in Nederland ging ik naar de KABK in Den Haag om daarna aan de slag te gaan als portretfotograaf. In opdracht van Vrij Nederland, de Volkskrant en BLVD kreeg ik de kans een uitgebreid portfolio met interessante mensen op te bouwen. In 1995 kreeg de kans om stage te lopen bij Dana Lixenberg in New York. Net als zij werk ik met een technische camera. Ik heb veel van haar geleerd op het gebied van slow photography. Dat is een andere manier van werken. Vanwege het langzame proces moet je de mensen die je fotografeert echt betrekken in het proces. Je dwingt iets af met zo'n camera. Niet alleen vanwege de grootte, maar ook door die doek over je hoofd. Ook in mijn portretten vormde de omgeving de leidraad. Ik vroeg iedereen vooraf of ze buiten een bijzondere plek hadden. Ook mensen die weinig tijd hadden of altijd binnenzaten, lokte ik naar buiten. Zo heb ik heel wat interessante plekken in Nederland ontdekt. Toch had ik het Amerikaanse land nodig om het landschap echt te zien. In Amerika is alles veel extremer: het klimaat, de natuur en de manier waarop mensen met die natuur omgaan. Ik begon mezelf steeds meer vragen te stellen waardoor ik dingen op een andere manier ging benaderen. Ook mijn fotografie. Het verhaal dat ik vertelde in mijn fotografie was het verhaal van de mensen die ik fotografeerde. Maar ik wilde mijn verhaal vertellen. Het verhaal van het gevecht dat wij voeren met de natuur. Het cultuurlandschap waarin de natuur en de mens elkaar in evenwicht houden.

Terug in Nederland had ik tijd nodig om na te denken. Amerika liet het me niet los. Ik moest die strijd tussen mens en natuur in beeld brengen. In 2002 verhuisde ik met toenmalige partner Stijn Ghijsen naar Los Angeles. Die stap was voor mij essentieel. Pas wanneer je er midden inzigt, wordt het land een stuk van jou. Amerika is onvoorstelbaar mooi met een enorme verscheidenheid aan natuur. Je vindt daar bijna alle soorten natuur die in de wereld voorkomen. De mens wil die natuur naar zijn hand zetten. Stel je voor dat je puffend van de hitte door de woestijn rijdt. Ineens is daar die oase. Vanuit een prachtige subtropische tuin daalt een koele zachte nevel op je neer. Het verschil is enorm. Het is niet vol te houden om dat kunstmatig in stand te houden. De overheid doet er van alles aan om die bewustwording duidelijk te maken. Zij promoten bijvoorbeeld woestijntuinen. De enige manier om hierin een grasmat in stand te houden is deze de hele dag te besproeien. Mensen die hun grasmat oprolden en inleverden kregen daar geld voor. Ik hoop dat ik met

mijn fotografie iets kan bijdragen aan die bewustwording. Mensen opnieuw naar iets laten kijken. Je weet nooit of je echt een steentje bijdraagt, maar ik vind het belangrijk om er mee bezig te zijn. Ik probeer mensen te verleiden met

“Ik probeer mensen te verleiden met de manier waarop ik dingen in beeld breng”

de manier waarop ik dingen in beeld breng. Esthetisch aantrekkelijke beelden die uitnodigend zijn om naar te kijken. Wanneer mensen worden aangetrokken door een beeld staan ze eerder open voor de boodschap. Lake Mead is het waterreservoir van Las Vegas. Op de rotswand zit een mineraal dat wit wordt wanneer het in aanraking komt met lucht. In mijn foto's laat ik die witte band zien zodat je kunt zien hoever het water inmiddels is gezakt. Mijn eerste serie in LA, 'Sweetwater', gaat over zwembaden. Het is een beginpunt dat de mens nodig heeft om zijn eigen paradijs te creëren, ook op zo'n plek in de woestijn. Uiteindelijk verliezen we het. We gaan ergens wonen waar het heel mooi is. Vervolgens bouwen we het vol met van alles voor onze veiligheid en wat mooi moet zijn, maar daarmee maken we het mooie landschap weer lelijk... Een voorbeeld daarvan is de weg bij Twentynine Palms in Joshua Tree National Park. Een weg midden door de woestijn waar alles 24 uur per dag open is. Zo kunnen we ons veilig voelen op deze onherbergzame plek. Voor de serie 24 Hours Convenience fotografeerde ik alle achterkanten van de winkels aan die weg. Hiermee laat ik zien dat het enkel een façade is, schijnveiligheid.

Na vier jaar kwam ik terug in Nederland. De laatste twee jaar heb ik in Nederland gewerkt aan de serie Lunar Landscapes. Hierin heb ik de totstandkoming van Maasvlakte 2 vastgelegd. Ook hierin draait het om het evenwicht tussen de mens en de natuur. Een nieuw land zonder geschiedenis. Land dat wordt gecreëerd uit de zee. De geschiedenis van het land bestond uit de politieke discussie of het land er wel of niet zou komen. Hoewel ik me wel in deze geschiedenis heb verdiept, kon ik daar fotografisch niet veel mee. Bovendien wilde ik de foto's echt op de Maasvlakte maken. Nu is de Maasvlakte een echte bouwsite en kun je het terrein alleen onder begeleiding betreden. Ik kreeg bij voorbaat al de zenuwen. Ik werk nog steeds met de technische camera omdat dit meer rust creëert om te kijken. Ik werk dus letterlijk heel langzaam en moet er niet aan denken dat er een ongeduldige aannemer staat te wachten tot ik mijn foto heb gemaakt. Mijn eerste

kennismaking met het terrein bestond uit een rondleiding. Een bizarre ervaring. Het was april, maar wel dertig graden buiten. Daar sta je dan in een volkomen on-Nederlands landschap. Het leek wel een woestijn. Dumpers wierpen grote stofwolken op. Even dacht ik dat ik in het Midden-Oosten was beland. Heel onwerkelijk. Toen ik hoorde dat er 24 uur per dag werd doorgewerkt, besloot ik 's nachts te kijken. Ik kon aansluiten bij een speciale rondleiding voor amateurfotografen. Dat was het, 's nachts in het donker werd de spanning zichtbaar. Die spanning tussen zijn wij nu de baas of is iemand anders de baas? Het donker benadrukte de leegte van het landschap. Nu moest ik nog zien dat ik daar rustig op mijn gemak kon fotograferen. Ik werk met sluitertijden vanaf anderhalve minuut. Bewegende objecten kun je dus alleen fotograferen wanneer ze bijna of helemaal stilstaan. Iedere foto bestaat voor het grootste gedeelte uit wachten. Wachten tot de werkmensen de machine stilzetten en even een shaggie draaien. Alleen rondzwerven over die vlakte was geen optie. Te gevaarlijk, alleen al vanwege het drijfzand. Bovendien was ik hoogzwanger aan het begin van het project. Gelukkig wilde mijn man met mij mee. Om hier toestemming voor te krijgen hebben we allebei ons VCA-diploma, het veiligheid certificaat voor aannemers, gehaald. Een pittige cursus waarbij je alles moet weten van kranen, brand en giftige stoffen. Het examen was nog strenger dan op de middelbare school. Nadat we ook de praktijktest goed hadden doorlopen, mochten we samen in ons four-wheel drive het terrein op. De zoektocht kon beginnen. Wanneer je daar 's nacht bent, voel je je heel nietig. Dat gevoel wilde ik heel graag

“We omhullen ons met alles wat veiligheid kan brengen en creëren daarmee een bijna onleefbare omgeving”

overbrengen. Het boek start met die zoektocht. Filmstills die zijn gemaakt vanuit de rijdende auto op weg naar de Maasvlakte 2. Wanneer je de lichten van de Maasvlakte 1 achter je laat, beland je in het donker. Het startpunt van het project. De foto's staan bewust in chronologische volgorde van de leegte naar het moment waarop het nieuwe land 'af' is. De laatste foto heb ik gemaakt in de nacht nadat de koningin het startsein gaf het laatste gat te dichten. Het land was toen officieel af. Nu kan het bouwen beginnen. Het was een heel mooi project om te documenteren en ik ben heel blij met de vervolgoopdracht die ik heb gekregen. De komende twee jaar mag ik de bouw van één van de terminals volgen. 's Nachts.

Met mijn foto's wil ik mensen verrassen. Hen op een nieuwe manier laten kijken naar plekken waarvan ze dachten dat ze die wel kenden. Deuren openen naar een nieuwe kijk op plekken. Vragen oproepen en hopen dat de kijker daar iets mee doet. Zo ging het voor mij ook. Ik ben wakker geschud in LA. De Maasvlakte biedt mij een opening om met andere ogen naar mijn eigen land te kijken. Daar is de natuur nog steeds de baas. Nederland is verdeeld in vakjes, hokjes en postzegels. Wanneer dat je uitgangspunt is, is dat heel interessant, maar ik ben op zoek naar dat gevecht. Juist die strijd tussen de mens en de natuur maakt Amerika voor mij zo aantrekkelijk. Dat komt door dat de natuur daar in alle opzichten zo aanwezig is. Alleen wanneer ik richting de Ardennen rijd, ontstaat bij mij dat 'hier moet je niet verdwalen' gevoel. In Amerika heb ik voor mezelf regels gemaakt voor als ik alleen op pad ga. Als je een leuke band hebt in de *middle of nowhere* kan het wel een dag duren voor je wordt geholpen. Je moet dus een noodvoorziening meenemen. Ik zal niet zo snel meer in Amerika gaan wonen. Mijn dochtertje is inmiddels anderhalf en ik wil haar graag de Nederlandse cultuur meegeven. Toch staan er nog verschillende foto-projecten in Amerika op stapel. Iedere keer wanneer ik daar ben, gaan er weer deuren open en kom ik een stukje verder. Mijn volgende project is een directe afgeleide van het verhaal over het watergebruik in het Zuid Westen van Amerika. Het verhaal over hoe alles in stand wordt gehouden door de overvloed van water, waarvan nu blijkt dat dit helemaal niet zo overvloedig is. Hierdoor veranderen veel dingen. Zoals de hoge palmbomen die het aangezicht van LA vormen. Iedereen kent de iconische beelden van deze palmbomen uit films, van tv en uit documentaires. Toen hier in 1932 de Olympische Spelen plaatsvonden en de focus van de hele wereld op LA was gericht, wilde men het aangezicht meer op Zuid-Europa laten lijken. Toen zijn de palmbomen en neergezet. Die bomen zijn nu aan het eind van hun levensduur en het stadsbestuur heeft besloten om ze niet te herplaatsen. Het beeld dat we van LA kennen zal hierdoor drastisch veranderen. Ik ben heel benieuwd naar de consequenties, ook voor de filmindustrie. Ik heb inmiddels dozen vol documentatie over deze palmbomen en de geschiedenis van de prominente plekken waar ze zijn neergezet. Dit vormt de basis voor mijn nieuwe project. Weer een voorbeeld van iets wat wij hebben verzonnen en dat niet houdbaar blijkt te zijn.”